

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tautóknak egész évre 6 korona

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legelőször számitatnak. Nyiltér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyiltér díja előre fizetendő.
Becskosztóság és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Székelyudvarhely vízvezetéke és csatornázása.

Székelyudvarhely, szeptember 25.

Rövid idővel ezelőtt is, ha útutazó társaság kereste föl városunkat, a helyi viszonyokkal ismerős cícerone Székelyudvarhely város ismeretét így kezdte:

— Ís most, uraim és hölgyeim, elérkezünk egy olyan városhoz, a székelység anyavárosához, amelynek a természet az egy ivóvíz kivételével csaknem minden jóval szolgált, amire egy fejlődő városnak szüksége van. Ís ahol az emberek a természet minden adományát csodálatos leleményességgel tönkreslányították, a fejlődés elé bámulatranélto indolenciával olyan akadályokat gördítettek, melyekkel hosszú időre bezárták a kibontakozás, a fellendülés útját. Ahol a napirendi vitákkal, egybeverődött csoportok érdekeinek megvredésével telt el az idő — emig lényeges, nagy horderejű alkotásokat kellett volna létesíteni, melyek a jövő nemzedéket is szolgálták volna. Innen vau aztán Székelyudvarhely város görbesége, ferdén metsző rövid utczengetelyei, ferde vonalba épített házai, csunya, szabálytalan terecskái, terekben való koldussága, ő szeszufolt háziorai, unpraktikus középületei, s a mostani nagy fény mellett — vízhiánya, mely valóságos járványvárossá tette Székelyudvarhelyt.

Ís amikor ezen fontos közügyhöz szól valaki hozzát, első kötelessége mindenféle egyéni érdeket és elfogultságot mellőzni, mivel annak már fölülte sok esetben adtuk meg az árát. Akit egyéni szempontok vezetnek, az helyesen ítélni, a közjó magasabb érdekeit meglátni s méltányolni nem lesz képes. Mert ha városi egészségügyről van szó s az egyik ember azt mondaná:

— Én egészséges vagyok, tehát a víz és levegő nagyon jó; az atyám is, a nagyatyám is itt élt, meg is öregedett; a víztől és levegőtől ugyan még most is élhetne; akinek nem jó a kutviz, igyék bort vagy borvizet stb.; vagy ha egy másik ember azt mondauá:

— Én mióta ide erre a városra jöttem, mindig beteges vagyok; olyan városban éltem, hol jó vizet ihattam s a köztisztaságra nagy gondot fordítottak; levegője üde, járványos betegség soha sem járja; szervi bajom semmi sincs; tehát az én beteges állapotomnak egyedül e város egészségtelen körülményeiben van az oka stb. — ezen emberek közül egyik sem helyes alapról indul el, hogy a város egészségügyéhez hozzászóljon.

Kétségtelen, Székelyudvarhelynek jó levegője és elég szép fekvése van, azonban nincsen esztendő, hogy valamely járványos betegség ne pusztítana gyermekek vagy felnőttek közt. Alig van esztendő, hogy valamelyik intézet növendékeit az általános betegeskedés miatt egészben vagy részben szét ne kellene bocsátani. Nem mondjuk, hogy a sok betegségnek egyedül a jó ivóvíz hiánya az oka; de azt igenis, hogy a nem oly régen megjejtett vizsgálat szerint, kutvizeink általánosan, tisztátalanságunknál fogva,

egészségtelenek. Orvosaink kénytelenek betegeiknek első tanácsul adni, hogy kutvizet ne igyanak, amelyet már amugy is csak a szegény osztály használ, általánossá lévén a homoródi és sejkői borvizek használata; s éppen ezért a járványos betegségek rendszerint a szegény néosztályból kerülnek ki. Népes és virágzó intézeteink vagy gyarlón, vagy sehogyan sincsenek ivóvízzel ellátva, arra pedig gondolni sem lehet, hogy az intézetek udvarán vagy közelében levő vizet ivásra használhassák. Vanuak utczaik, amelyekben egyáltalán nincsen kut s lakosaik messziről kénytelenek nélkülözhetetlen házi szükségletükről gondoskodni. Még főzésre és mosásra is rosszak azon kutak vizei, amelyek a fútczakon vanuak; azonban városunk szinte minden kutja hasonlóan rossz.

Iszonyatos még elgondolni is, hogy ugy a Betlen-utczai, mint Kossuth-utczai, ugyszintén a piactéri kutak vizeiket a felettük elterülő temetők fölösleges vizeiből nyerték s ha még ehhez hozzávesszük a szentimreutczai nyitott kutakat, ahol saját edényeiket merítik a vedrekbe, teljes képet alkothatuunk ivóvizeink megbízhatóságáról, amit egyébként a mult ében hivatalosan megállapítottak, hogy kutaink nagy veszedelmet rejtenek magukban tenger bacillusai által.

Ez a képtelen állapot végre-valahára a képviselőtestület lelkiismeretét is megfektette, s ennek tulajdonitjuk, hogy a mult év tavaszán egyik közgyűlésben elfogadta azon indítványt, mely szerint kéri a minisztert, hogy a városi vízvezeték és csatornázás tervét — természetesen díjtalanul — elkészíttesse. Ezen határozat alapján aztán a közigazgatási bizottság is hasonló felirattal járult a miniszterhez, melynek eredményeképpen a napokban itt járt a miniszter megbízottja, hogy az előmunkálatokat megtegye.

Sajnos, a jóindulat egyelőre befagyott, vagyis elodázódott, mivel a város lejtmenézési rajza nincsen készen, — mely egyébiránt a lenjárt szakértő véleménye szerint 2-3 hét alatt házilag elkészíthető. Amennyiben pedig ez elkészül, ugy szükséges az, hogy a város képviselőtestülete a próbafúrásokra egy bizonyos összeget megszavazzon. A próbafúrások mintegy 6-8000 koronába kerülneek, tehát a városnak 3-4000 koronát kell felajánlania e célra a miniszternek, aki ez esetben aligha fogja megtagadni a költségek másik felerészét.

Ez összeget a város közönségének reszkizroznia erkölcsi kötelessége, önmagát becsüli meg azzal. Amidőn más közdolgok létesítésére, így a drága pénzen épült vágóhíd négy év után való renoválására 18 ezer koronát, katonai baráka építésére 12 ezer koronát, székhidja javítására 10 ezer koronát megszavaz, akkor a közegészségügy ilyenén való ápolásának érdekében, még ha eredmény nem is járna nyomában, 3-4 ezer koronát sajnálnia nem szabad.

Szakértői vélemény szerint, amennyiben 7 kilométeren belül elegendő jó források találtatnának, ez esetben a vízvezeték és csatornázás amortizációjára elegendők lesznek azon minimális egységarak, melyeket az engedélyezési eljárás során a kormány megállapít annak szemelött tartásával, hogy a lakosság legzsélebb rétegeiben, tehát a legszegényebb sorsuaknál is igénybevehető legyen. Mert amennyiben a vízvezeték és csatornázás 800 ezer korona tökebefektetést igényelne, ugy ennek 40 ezer korona amortizációját megerőtetés nélkül be lehetne szedni a város 7-8 ezer lakosán. Ugyanis, csak igy hozzávetőleg, ha átlag egy korona évi díjjal rovatnék meg minden ember, ez már 8 ezer koronát jelentene, noha szivesen lesznek háztartások, hol a vízért, tüzbiztonságért és az ürszék kihordásának megspórolásával járó kényelemért szivesen megfizetik a 40-80 koronát, sőt hivatalok, intézetek még ennél is többet. Szóval az amortizáció előteremtése nem okozna gondot.

A jó víz és köztisztaság az egészség alapfeltételei. Erről a két alapfeltételtől pedig a legheylesebben és legtökéletesebben vízvezeték által lehet gondoskodni. Tudjuk azt is, hogy a város egy része a Küküllőtől távolabb esik, semhogy tüzvéz esetén abból vizet lehetne szállítani, kutjaink vize pedig egy félóra alatt kimeríthető s igy a város jelentékeny részében a pusztaszerencsének vagyunk kiszolgáltatva, hogy házsorok, sőt utczaik leégjenek-e vagy épen maradjanak: mert víz hiányában nem segíthetünk, amint ez már egy párszor szomorú beigazolást nyert.

Tudjuk azt is, hogy nem elég intézeteket alapítani, hanem a kötelesség parancsolja, hogy a növekedék egészségről gondoskodjunk. De természetesen találjuk, hogy városunk attól, amit az egész művelt világ közvéleménye a közegészségügyre nézve fontosnak és szükségesnek elismert, el nem maradhat. Jól tudjuk, hogy városunk milyen mostoha anyagi körülmények között van. Ez azonban nem lehet ok arra, hogy eleve elzárjuk magunkat egy olyan intézménytől, mely a polgárság minden újabb megterhelhetése nélkül megalkotható.

BELFÖLD.

Az erdélyi vármegyék új beosztása.

Az Udvarhelyi Híradó szept. 30-iki számában ilyen czimvel megirt közleményükre vonatkozólag illetékes helyről annak közlésére hatalmaztak föl, hogy az erdélyi vármegyéknek a tervezet szerinti kikerekítéséről szó nincsen, s Udvarhelyvármegyét az esetleg bekövetkező új beosztás legfontosabb csak anynyiban érintené, hogy a parcziumi 7 község Kis-Küküllő vármegyéhez csatoltatnék, melynek ellenében Udvarhely vármegye Nagy Küküllő vármegyéből kapna megfelelő nagyságu területet. A tárgyalások azonban még ebben az irányban sincsenek bevezetve, s igy ez is csak pusztá kombináció alapszik. Mindenesetre szükséges azonban az, hogy vezető elemeink abban teljesen egyet értsenek, hogy csak az új választási törvény alkalmából és okából vármegyék éppen leggazdagabb vidékeit nem engedik elkobozni

és elajándékozni, mert ez azután valóban megköszönés minden székely mentést. Mi a nyert információk után bizunk abban, hogy Udvarhely vármegye nem fog rövidsége szenvedni. Ezt megakadályozni vezető embereinknek és a vármegye közönségének lesz elég akaratereje.

Az állami költségvetés.

48.000. korona felesleg: ez volt a zárópontja annak a nagyszabású beszédnek, a melynek keretében Wekerle Sándor mint pénzügyminiszter az 1909. évi költségvetés tervezetét ismertette. Nagy megnyugvást kelt ez a kijelentés, mert a kik figyelemmel kísérték azoknak a többletkiadásoknak szaporítását, a melyeket a nemzeti kormány kezdeményezésére a jelen parlament megszavazott — joggal aggódhattak a jövő évi költségvetés zároggyelge tekintetében. Kezdték a vasutasok fizetésének javításán. Azután jött a tanítók fizetésemelés, a bírák status rendezése, a körorvosok államosítása, a szolgák és díjnokok egzisztenciájának biztosítása, e mellett vagy ezeken felül a nagy vasuti beruházások és a többi mind olyan hatalmas összeggel terhelték meg a költségvetés minusz oldalát, hogy joggal kutathattuk, vajjon, honnan lesz erre fedezet?

A jelen budget egybeállítás, különösen a bevételeknek a pénzügyi tárca keretében hetvenolc milliárdval való fokozása még növelheti bizalmunkat. Nem kényszerű adóemelésből, az adóalanyok intenzívebb megterheléséből áll elő ez a hatalmas plusz, hanem a szeszadó és egyéb jövedékek, illetékeknek a fejlődő fogyasztás folyamánaként jelentkező természetes emelkedéséből.

Még imponálóbb az eredmény, ha figyelembe vesszük a kereseti adó leszállásáról szóló 1908. évi V. törvény cikk eredményeit. Mert míg 1907-ben a kereseti adó ezen osztályából 19 millió korona folyt be addig 1908-ban az új törvény hatása alatt ugyanezen czímen 10 millió az adóbevétel vagyis az előző évhez képest kilencz millió korona adóemelés mutatkozik. A budget tervezet szerint 1343 millió koronára vannak preliminálva kiadásaink. Minden tárca keretében kivétel nélkül van emelkedés s a múlt évi budgethez képest több mint 100 millió koronával emelkedtek rendez kiadásaink, 61 millióval átmeneti és beruházási szükségleteink. Ebből 14 millió az illetmények javítására szolgál; 56 millió az üzemek javítására, 33 millió pedig egyéb kiadásokra, melyekben az adminisztratív kiadások növekedése is befigyeltatik.

Miöz adatok fényes bizonyosságai annak, hogy a kormány czéltudatosan iparkodott programjának megfelelni: szociális, humanitárius és gazdasági téren nemcsak a felmerült és sürgős szükségleteket kielégíteni, hanem módot teremteni arra, hogy kulturális intézményeink fokozatosan fejlődhessenek s a mi mindenek mellett a legfontosabb: gazdasági megerősödésünk a kereseti forrásoknak minél szélesebb rétegekre való kiterjesztése által biztosítottaság.

Vármegyénk gazdasági jövője.

Irta: **Ugron Zoltán.**

— Befejezés. —

I.

Ezt megelőző közleményeimben sok mindent érintettem, melyeknek újból való felsorolását nem tartom szükségesnek, de azért nem fogok ismétlődésektől sem tartózkodni, mikor tömörítem azon teendőket, melyek alapján ki lehet építeni e megye gazdasági jólétét.

Természetes, hogy úgy ipari, mint kereskedelmi téren első dolog vármegyénknek az országos forgalomba fõvasuti vonal által való bevonása, mert forgalomunk emelkedése maga után vonja a mezõgazdasági haladást, mely természetesen alapja életmenetünknek.

Tõkebõség elelegendetlen feltétele a haladásnak, s ennek direkte és indirekte elõsegítése feltétlenül szükséges, mert abból a hátramaradásból, melyben vagyunk, egyedül a takarékosaságra serkentéssel nem lehet kigázolni.

Nagy súly fektetendõ a szakképzésre, de azt nem kapkodva, hanem tervszerûen kell elõkészíteni. Szükséges egy olyan mezõgazdasági képzõ, mely az itteni középirtoknak (50—200 kh. kaszáló

szántó) megfelel. Ez csak úgy fog vonzerõvel bírni, ha négy közép iskolánál nem követelnek nagyobb elõképzettséget, de egyévi önkéntes katonai szolgálatra jogosít. Ezen aloli értelmi nivon álló egyén elméletileg nem képezhetõ másképpen, mint a szeme elõtt létrehozott gyakorlati eredmények által, a faluján alig tulterjedõ szomszédságból.

Kereskedelmi oktatás a megye területén szervezendõ. lehetőleg gyakorlati alapon a mi viszonyainknak megfelelőleg, nyereségünk, iparunk, meg szükségletünk figyelembe vételével.

Minden eszköz megragadandó a birtokviszonyok rendezésére, tisztázására.

Nagyszabású segélyezése a legelõfeljavításoknak és az alsó községeknek, hogy hosszabb használatra vagy tulajdonjogilag havasi legelõhöz és magasabb régiókban erdõ talajhoz jussanak.

Messzemenõ áldozat az állam részérõl oly erdõsítések és vízmosások megkötéséhez, melyek közvetlen hasznát belátható idõben nem ígérnek.

Megtenni mindent, hogy a székelyföldön a kukoricához, korpához és egyéb szurrogátumokhoz, mint állati takarmányhoz eleve hozzájussanak.

Természetesen ezzel nincs kimerítve a teendõk sorozata s ez azok vannak kibagyva, hol már eddig éppen állami közbejárással a haladás útjára realéptünk. Mint ilyeneket sorozhatom fel többek közt a gyümölcsstermesztést, apaállat ellátást, közutjaink kiépítését, népiskoláztatásunkat stb.

Persze mindezekhez sok pénz kell, de ennek elõ kell, hogy kerüljön ha milliókra is megy.

Mikor ezt meg indokolom, tul kell hogy menjek a megye határain és ki kell hogy lépjek a közigazdaság kereteibõl. Erdélynek csak négy magyar többségû vármegyéje van s abból csak a mienk a hol az idegen nemzetiségûek nem emelkednek tul a fraktákon.

Ki ismeri a történelmet, az tisztában van azzal, hogy Erdély magyarságát a Székelyföld tartotta fenn az által, hogy folyton rajokat bocsátott ki magából, melyeknek értéke foképpen intelligenciájukban állott, mi akkori idõben õket álláshoz, hatalomhoz juttatta. Ez egy volt a vagyion szerzéssel és a nemzetiségi jobbágyság mellett azok szupremáciájával.

Ezeknek a rajoknak biztosítékot nyújtott ez idõkben az, hogy középiskoláink vezetõ szerepet vittek abban, hogy a nagyenyedi, gyulafehérvári, kolozsvári és marosvásárhelyi felsõbb kiképzésnek anyagot szolgáltatassanak. Ebben megyénk vezetett, mert az akkori közlekedési viszonyok szerint központi fekvése volt.

Az ma megszûnt, hogy egy jól faragott séta pálczával, avagy jogi, papi, gazdatiszti, esetleg ennél is csekélyebb képzettséggel és kevés ügyességgel hont lehessen foglalni vagy megtartani.

Produktív munka tõkével párosítva: eszközei ma a terjeszkedésnek s ennek alapjait támadta meg Udvarhelyvármegyében — tehát ép a központon — az az elszegényedés, melyben a demoralizálásig bele taszította az a reménytelen helyzet, melybe a vasutak megyénket elkerülésével juttattunk.

A székely anya megszülte fiát a kit a megyén kívül kell hogy az apa elhelyezzen, de a viszonyok nem engedik, hogy annak tarisnyájába bele tegye a jövõ reményeinek alapját, hanem koldus tarisnyával kíséri sok esetben maga is. Napszamos és cseléd rajokat bocsátottunk ki magunkból, melyeknek nincs foglaló képességük.

Más lett volna a helyzet ha elejtõl fogva goudoskodás történik, hogy ebben a vármegyében a gazdasági haladás munkával foglalkoztassa a szegénységet s a határainkat azok hagyják el, kiknek tókéjük párosodva energiájukkal már szük-

nek találja a teret a tevékenységének s nyugati batárunkon lévõ, a kor szellemébe beleilleszkedni nem tudó megyei nemesség földét foglalja el. Mõdjában lett volna ezt még a nemzetiségeknek nagyterjedelmû jobbágy földjeivel is tenni, mert hisz alig 15 éve hogy a vármegyei oláh 20—30 forintért pálinkázta el szabadá vált földjét.

A nyugati fekvés és a jó közlekedési viszonyok lehetővé tették, hogy a nemzetiségek hamarabb regenerálták magukat, mint a szabad földbe született és szokott székely, melytõl megvonták a modern kor harczásban megfelelõ eszközökkel venni fel a küzdelmet.

Õrdekes egy pillantást vetni, hogy miképpen jutottunk idáig, daczára hogy önrendelkezésünk volt s látszólag erõs képviselõnk a parlamentben.

Népünk ügyes a viszonyok felhasználásában, de látköre nem terjedhetett ki a viszonyok intézésében. Intelligentiánk — a birtokosok és hivatalnokok — pedig elejtõl fogva oly rossz anyagi viszonyok közt volt, mely képtelenné tette messzébb nézni, mint a napi megélhetés vagy a kiszabadulásra való erõlködés ezen lehetetlen nyomorúságból.

Kevés vizet zavarni és markot nyitva tartani: volt a boldogulás egyik módja, másik pedig a népélgületlenséget agitációs czelokra kihatásnak.

Két jól kövezett ut; egyfelõl a szüklatkörü önzésbe kérgesedni, másfelõl a való világtól el-távozni és jelszavakba burkolózni.

Míg elõbbieket magunknak kapargattak kis falatkákat s a közdolgozókban is ahhoz alakult látkörök, addig azok, kiknek igényét e szük kör nem elégítette ki, felültek az ábrándok lovára s kül- és közjogi politika szempontjából néztek mindent, s mennyiben nem értettek meg a nép által, azt demagogiával pótolták. Ennek pedig jó talaja volt és annál mélyebben vált mivelhetõvé, meuntdõl jobban romlottak a viszonyok.

Innen van az, hogy a Székelyföldön csak oly szük körü követelmények váltak valóra, melyekre egy határozott érdekeltség meg birtokos; s mindenhez félve nyultak a mit az agitáció felbirt használni a választásoknál.

Dicséretes kivételt képezett a tagosítás és az erdõ rendezés és kezelés a multban s ime most már az is veszélyben forog!

Kevesen voltunk, kik a követelményeket általános szociális alapon állítottuk fel és a történelmi fejlődésnek szemmel tartásával tanulmányoztuk a modern technika vívmányainak beillesztését, számvetve a nagy tömeg hajlamaival. Helytelen alapon indult meg gróf Bethlen András alatt az erdélyi probléma megoldása, midõn úgy fogják fel, hogy nem kellene más csak anyagi erõ a vármegyéken eladás alá kerülõ nemesi magyar birtokok megvásárlására, s akkor a székelység fölõségével helyre lehet állítani az egyensúlyt.

A kassai gazda kongresszuson sikerült nékem és egy pár erdélyi társamnak végre annyi közvéleményt csinálni, hogy némelyek legalább tanulmányait erre felé fordították. Ma némi világtosság dereng a felõl, hogy erdélyi vármegyéken a birtokos kötelezettségét illetõleg állam fenntartó elemét nem helyettesíti a telepes, és hogy a székelyföldi kicsatangelést nem a tul sűrû lakosság okozza, hanem az, hogy e föld nincs kellõ jövedelmezési fokra hozva.

Azóta sokszor meg lett a kérdés hányva-vetve a telepítési anketten, az erdélyi gazdasági együletnek sepsiszentgyörgyi gyûlésén, székelykongresszuson Csikutsnádon, stb.

A székely társulatok állandón napirenden tartották az erdélyi kérdést. Ki kell emelni itt érdemét a napi és idõszaki sajtónak, mely

lönösen a választói jog kiterjesztésének homlokterbe kerülése óta, igen sok eszmével járult hozzá, hogy annak tisztázása és hordereje az ország közudatába bemenjen.

Változó kormányok voltak azóta, de egyik-től sem tagadhatjuk meg, hogy nagy jóindulattal igyekezett megvalósítani égetőbb kívánalmainkat, de biz az csak odáig terjedt, míg részletkérdésekről volt szó.

A székely kirendeltség felállításakor némi remény csillámlott fel, hogy ezen szerény — a ruthén actióhoz hasonló — elnevezés alatt nagyobb koncepciójú terv rejlik. Erre enged következtetni, hogy oly egyén állítotott élére, kinél joggal lehetett képzelni, hogy mint erdélyi viszonyok alapos ismerője, továbbá széles látkörrel bíró egyén és végre az uralkodó pártban és akkori kormányzatban nagy személy és tekintélyvel bíró személyiséget egy erdélyi magyar politika alapozásának lerakására szemelték ki. Ez a viszonyok folytán eltávozott s azóta azt kell konstatálni, hogy a kormány áldozatai és tevékenysége oda szorítkozott, hogy a lehangosabban felfújt részletkérdések hamualá jertésre irányul s nem annyira a nehézségek megoldása a cél, mint a nyilatkozó kicsinyes elégedetlenségek elfojtása és ennek az ugyauily kaliberű kívánalmak kielégítése.

(Vége jövő számban.)

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, szept. 25.

Nem egészen három hónapig voltak becsukva a parlament kapui. Kedden újból megnyiták és mindjárt a megnyitás napján, mintegy jelezve a bekövetkező nagy eseményeket — az állami költségelőirányzat előterjesztése kapcsán Wekerle Sándor miniszterelnök mint pénzügyminiszter, megtartotta expozéját. A képviselőház ezzel minden hosszabb formalitások, alakítások mellőzésével, egyenesen a „dologra” tért.

Ami a költségelőirányzatot illeti, az erős bizonyossága a kormány nagyméretű kulturális, szociális és gazdasági munkájának.

Az állami tisztviselők és alkalmazottak fizetésre rendezése 14 millió nem fölvéve. Az állam 3 év leforgása alatt nem kevesebb, mint 54 millió koronát fordított az állami tisztviselők fizetésre rendezésére és — úgy látszik, — hogy ez még mind nem elég, pedig az állam már ezen a téren tovább nem mehet. Már az is horribilis teher. 56 milliónál több esik állami üzemekben való jövedelmező befektetésre, ebből közel 34 millió a magyar államvasutakra. Ez olyan kiadás, melynek szükségét mindenki átlátja és birdeti. A belügyi tárca 3 és fél millió emelkedéssel rendezi a községi körorvosok és bábák illetményeit, s egyebek közt 3 millióval emeli a közegészségügyi, beteg és gyermekügyi kiadásokat. A földmivelési tárca költségvetésébe a hegyvidéki akció költségeinek 200.000 s a gazdasági munkaházak építésének előmozdítására szolgáló hitelnek 200000 koronával, a telepítés költségvetésének pedig 10 millióra való emelését.

A vallás- és közoktatásügyi tárca rendes kiadásai 8 millióval emelkednek — a mai kormány ügyvitele óta tehát 32 millióval, vagyis 81 százalékkal emelkedett a magyar kultúra tárcájának költségvetése!

Ezek nagy vonásokban a költségvetés főbb tételai, melyek a kormány kulturális és gazdasági politikájának nagy körvonalait mutatják.

A választójog reformjára készülünk, nagyarányú szociálpolitikát csinálunk és megfeszített erővel, a nép iránti rajongó szeretettel dolgozik a mai rendszer. Keressük a bajokat, gyógyítjuk a sebeket, pótoljuk a hiányokat. Beszélünk társadalmi átalakulásról, haladásról, fejlődésről és feltjük a nép hazafias érzését. Siránkozunk, panaszkodunk, de nincs senki, aki levonná a következtetést, nincs párt, mely megértve az idő intését, készülne az előttünk folyó nagy változásra.

Csak a szociáldemokraczia készül lázasan, megfeszített erővel fejleszti a szervezeteit, eró-

síti a sajtóját. Ott jár állandóan a nép között, vele él és neveli a fennálló rend elleni harcra.

A választójog reformja el nem maradhat. A nép nagy rétegeit be kell cserézni az alkotmány sauczaiba; ez ma nem csak kötelesség, hanem nemzeti érdek. Alkotmányunk erősödését jelenti a politikai jogok kiterjesztése, mely egybefűzi, egybe forrasztja az állam hatalmát, a törvényhozást a néppel.

Rövid idő múlva tehát új tömegek jutnak döntő szóhoz a parlamentben. Joghoz jut a nép egy óriási része. Ezt a kérdést tehát, hogy a nép majd hogyan él jogaival, fel kell tenni, mert az egész jövőnkre, nemzeti létünkre nagy hatással lesz.

A szociáldemokraczia fáradságtalanul szervezkedik. Az osztályharc alapján olyan tanokat hirdet, melyek szerint a nép teljesen elidőgenedik a nemzeti érzéstől.

Ezzel szemben a hazafias pártok nem tesznek semmit. Hogy aztán ennek kellemetlen következményei lesznek, — azt ne csodáljuk. Hiszen nincs még egy művelt, haladásra és fejlődésre vágyó nemzet, mely annyi közönnyel és ily gyilkos téltelenséggel türi saját ellenségének a gyarapodását, erősödését.

A nemzeti társadalom mindenütt öntudatra ébred, és harcra szállt a szociáldemokracziával, és eredményel. Míg a törvényhozások széleskörű szociálpolitikával szanálták a nép bajait, addig a polgári társadalom erős szervezetek és jól szerkesztett sajtója által felvilágosította a népet és visszahódította a nemzeti eszmének, békés fejlődésnek.

Miért nem akarjuk ezt mi megérteni? miért nem tüzi nálunk is egy arra alkalmas párt vagy szervezet célul a szociáldemokraczia elleni küzdelmet? Miért nem áll talpon az egész nemzeti közvélemény? Álljon egy sorba a magyar polgárság és diadallal vivjük meg azt a csatát, mely a szociáldemokracziót a józan alkalmazkodásra és az erőszakról való lemondásra szorítja.

*

Hirtelen jött, szenvedélyesen éles állásfoglalásokkal az aktuális események porondra dobtak egy veszedelmes erejű gondolatot. Az egy sorba tömörített felekezetek harcát kezdenek egymás ellen, és a küzdelmet szilaj riadók vezetik be. Vérmesen, tüzes nekihevüléssel vezénylik az első attackra a hadoszlopokat a vezérek, akik egyszerre belésodrótak az események középpontjába. A keserves nehéz időkről fotografiikus hásszeggel lemasolt esemény sor homlok vonalába.

Amikor megadták egy bizonyos oldalról a jelszót olyanformán, hogy most jön a tettek katholicizmusa, ugyanott számot kellett volna vetniük azzal, hogy ennek az új iránynak sem a deklamálás, de a tettek protestánsizmusa néz ezentul a szeme közé. Amint hogy az események meg is hozták ezt. A jámbor zsolozsmából tüzes riadó lett és a templomi szöszékből kitelepült a hit a piacra kortestollasan, vitézül neki készülve.

Ezentul — és századok multával isten tudja hányadszor — nemcsak amugy tagozódik a meggyőződésünk, hogy te negyvenyolcas vagy, én meg hatvanhetes, de közül iktatódik egy harmadik megye: a felekezeteként való megkülömböztetés. A legvadabb és egyben a legeliszántabb veszedelem.

Azt halljuk unas-untalan, hogy ez az idő a komoly, az öntudatos munka ideje. Nagy tervek és szédületes arányú vállalkozások lógnak a levegőben. És éppen erre az időre előállnak újabb harcok indulatok és a felekezetek között éles, metsző vonalak húzásával, örült iramban siettetik a magyarság többfelé szakadozását. Azt a kevés, kicsiny erőt, mely kinos fáradságok árán, felszinen tudott még tartani valahogyan minket, onnan furják alá, ahonnan ha szétesik, hát apró, jelentéktelen törmelékké aprózik. A legválogatottabb veszedelmű dinamittal — felekezeti gyűlölettel kezdtek hozzá a társadalmi egység széjjelvetéséhez.

Ezért ígér szomorú perspektívákat ez a harcok készülődés.

HIREK.

Székelyudvarhely, szept. 27.

A kereszturi óvoda.

Amint ballom Székelykeresztur érdemes előjárófága s az intéző elnök orson elhatározta, hogy az annyi év óta vajdó kérdést végre megfogják oldani. Itt bizony ideje is lenne, hogy a valóban közvetlen a népródekét szolgáló ügynek is legyenek szószólói. Egy óvoda felállítására annyira fontos, ugy orkócsi, mint közmivoldási szempontból, hogy azt kollékp megvároszni sem lehet. Nem is akarom, mert sem orkócsi, sem mivoldási, sem paedagogiai szempontból méltatni, hiszen mindenki előtt teljesen ismeretes, de van egy rendkívül furcsa, s talán sehol elő nem forduló oldala a kereszturi jelenben állandó monházsnak.

Körülbelül 15 éves multu az intézmény. Ez idő alatt volt egy rendesen megválasztott okleveles óvodó vezetője, ki azonban 7 év előtt férjhez ment. Állítólag nem mondott le állásáról, de tény, hogy férjhez menetele óta nem tanított. Az óta a jelenlegi szintű okleveles óvodó vezetője a monházsnak. Azt mondják, hogy megbízatása csak helyettesítés volt.

Az esot igen érdekes, mert a hivatalosan megválasztott személyt e szerint jelenben is vezető, mert nem mondott le, de szabadságot nem kért s mégsem tanított.

Hét év óta helyettesi minőségben van alkalmazva egy második személy, ki most szintén a férjhezmenetel stádiumában van, s így helyettesi minőségét ott szándékszik hagyni. Most tehát az az érdekes kérdés foglalkoztatja Keresztur közönségét, hogy az, aki megvált választva s le nem mondott; szabadságot nem kért s mégsem tanított, jogot tarthat-e az állásra? Igen, vagy nem?

Igen, mert megválasztottat és sem le nem mondott, sem el nem mozdították. Azaz, hogy mégsem, mert neki hét évi szabadságot senki sem adott, nem is adhatott, mert egy évnel hosszabb szabadságot csak a miniszteriumnak van hatalma. Ő hét év alatt a felügyelő bizottságnak nem jelentette, hogy állását vissza hajlandó foglalni.

Ime a tanúgynek házi kezelese.

Igazán kíváncsi szemmel nézzük a döntést, hogy vajjon visszaállítják-e, illetőleg helyben fogják-e hagyni a hét év óta pihenő monházszetőzőt nőnek csak egy minden tetejára nélküli vissza helyezését; vagy elrendelik a pályázati uton való betöltését? . .

De még arra is kíváncsiak vagyunk, hogy továbbra is tüni fogják-e az 500 koronás fizetést, vagy a törvény szerű 800 kor. fizetést és 200 kor. lakbér illetmény iránt lépéseket fognak tenni.

Reméljük a legjobbat! (Figyelő.)

Két millió a városoknak. Wekerle Sándor miniszterelnök a városok legutóbbi kongresszusa alkalmával — mint mult számunk vezércikke arról beszámol — megígérte, hogy fokozott mértékben fogja támogatni a városokat. A miniszterelnök ígéretét a most előirányzott költségvetésben már beváltotta. A költségetés szerint folyton emelkedik a városoknak különböző címeken fizetendő összeg és itt irányoztatott elő a törvényhatósági joggal bíró és rendezett tanácsú városok közigazgatási költségeihez való hozzájárulás csökmen 2,000,000 korona.

Bizalom Dessewffy Aurél gróf iránt. Az országos magyar gazdasági egyesület elnökének Dessewffy Aurélnak az elnökségről történt lemondása az ország gazdaköreiben ószinte sajnálatot keltett, melynek nyomán a gazdasági egyetlek és nagyobb gazdák levélben kéri a tevékeny elnököt elhatározás megmáltására. Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület nevében Ugron Zoltán elnök távirattal fordult az O. M. G. E.-hez, melyben sajnálattal vezi tudomásul az elnök lemondását és arra kéri az O. M. G. E.-t, hogy mindent kövessen el ennek a lemondásnak visszavonása érdekében.

A „Székelyudvarhelyi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetnek” ma nagy napja van. A lét és nem lét kérdése ma dől el és ezzel sok kis embernek, ha nem is a sorsa, de nobéz megélhetésének kérdése. A 12-ik órában még egy kiáltó — vajha ne a pusztának szólna. A szövetkezős nyújtotta erőt ne engedjük felbontani! Ha eddig nehéz volt a kiatizviselő sorsa, — s akik itt vagyunk Székelyudvarhely tisztviselők, nagyrészt ebbe az osztályba tartozunk — a jövőben még sa nyarubb lesz, mert a kenyéradó állam nem képes lépést tartani a rohamosan fokozódó drágasággal. A megélhetéshez szükséges minden kellék oly rohamosan drá-

az E. K. F. közhasznú muokásságára az egész ország figyelmé fölhívassék. Az „Erdély” előfizetési ára 10 korona; az E. K. F. tagjai 6 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. A kiadóhivatal címe: Erdélyi Kárpát-Egyesület Kolozsvár. Mátyás-ház. Különösen ajánljuk az „Erdély” honismeretű közlöny iskolai és népkönyvtáraink, továbbá olvasóköriünk figyelmébe.

KÖZGAZDASÁG.

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómezei barcasági szászoknál.

Irta: Czirmes Balint kir. gazdasági szaktanár.

V.

A halál csendes birodalmát, magas kőfal és díszes vaskapu védi és vösi körül. Bont a temető körös-körül csa ádi kriptákkal van beépítve. A mérnöki pontosággal készült, szabályos, párhuzamos és gondozott utak között, szépou ápolat szabad sírok vannak rondben elhelyezve. A gyű yörű virágerdővel ékesített temető, olyan mély benyomást gyakorolt a társaságra, hogy még egyik főszolgabíránk is, az elérkezényülés batása alatt azt mondta, hogy odamegy meghalni.

A temető közepén, az egyszerű szászöldmives bolygok „adógyelet”-e, 12 ezer koronás szép kápolnát építtetett. Aki a községben elhal, azonnal a kápolnában felállított ravatalra szállítják, miáltal elójét veszik, ragály esetén, az esetleges fertőzésnek. A csinos kápolnában, egyik jó orgonistánk vezetésével előköltük „To bonnd biztunk eleitől fogva” kezdetű szoltárt, azután Semp lelkész úr könyvekig ható könyörgést mondott, miro rázendítettünk „Erdős várunk nekünk az Isten” című énekre és onnek hangjai mellett távoztunk a romok szép temetőből, azon erős elhatározással sziveinkben, hogy mi is buggó apostolai leszünk a temető kultuszának és arra fogunk törekedni, hogy székelyfalvaink elhagyott temetőiben, ne legelésző állatok taposák kedves halottaink sírját, hanem gyöngéd kezek és érző szívű emberek ültessenek oda virágokat! Mert Istou előtt kedves dolgot végzünk és önmagunkat becsljük meg, ha elkötözött kedves halottaink emlékét kegyolettől őrizzük!

Holtövényi kirándulásunk utolsó felvonását a tornacsernyokban elfogyasztott ebéd képezte, melyen a vezető szászgazdák is nagyszámban vettek részt. A zenekar ez alkalommal is tevékenyen közreműködött.

Ebédünk alatt az első felköszöntőt Demeter főszolgabíró mondotta. A látottak batása alatt arra intette a székelyeket, hogy nem politizálni, hanem dolgozni és újra dolgozni kell, mert akkor mi is elérhetjük azt, amit a szászgazdáknál láttunk és tapasztaltunk. Nagy batásu felszólalását a holtövényi szászanyák éltetésével végezte, mint akik lelkiismeretesen betöltik azon hivatást, amely a nőre, a fajtentartás előmozdítása körül nehezedik. Ez megállapítható azon ténykörülményből, hogy amíg más szászvidékeken az „egyke” rendszer dívik, addig a holtövényi szászcsaládok tőzhelyei körül, 5-7 gyermek nevelődik a hazánnak.

Semp Mihály a gazdasági egyelet elnöke, Dometer pohárköszöntőjére reflektálva kijelenti, hogy ő a szász nép boldogulását, előhaladását annak tulajdonítja, hogy a szászok között minden ember megtezi a kötelességét. Kiemeli, hogy ok nagy súlyt helyeznek a gyermek nevelésre, amely kezdődik az iskola legelső osztályánál és nem ér véget még akkor sem, amikor a felöltött frigyét kötnek egymással. Minden család erkölcsi kötelességének tartja, hogy a feleség tagja legyen a növegyetnek, a család apa pedig, a falusi gazdákörök. Az iskolai nevelésnél vezérelvök: beleoltani az ifjúságba, hogy nem egymagukéért, hanem mindnyájunkéért kell élni!

Dorner kir. intéző, a barcasági kirándulás fontos közgazdasági jelentőségéről s a kormány támogatása alatt álló székelynép tulajdonságairól beszélt, kiemeli, hogy ezen tulajdonságok nem szabad paragon hevertetni, hanem okos nevelési eszközökkel fel kell rázni tepsedéséből.

Hlatky Miklós gazdasági egyesületünk titkára, azon történelmi kapcsolatok feltárása után, amelyek a magyart a szászszal egybefűzik, a jóra való szász népre úrtt poharát.

Gálfi Kálmán főszolgabíró, szép szavakban, elismeréssel emlékezik meg azon szászokésgről, amely az ő járásához tartozik. Poharát, Holtövény község érdemes, tisztviselőjének megözült főjegyzőjére úrtti.

Kozaondai János székely tanító a holtövényi gazdákör elnökét, — Mikolausz György főjegyző, pedig a székelyeket éltette.

E sorok írója, azon melegsívű gondoskodásról beszélt, melyet a magyar mezőgazdasági politika ez időszertint kormányzója, a kis emberek érdekében oly ödvösen gyakorol; felsorolta azon hasznos intézkedéseket, melyeket a kirendeltség vezetöje, a székelység gazdasági erősítésére életbe léptetett. Végül azt indítványozta, hogy üdvözöljük árgönyönleg a földmívelésügyi minisztert s a székelyföldi miniszteri kirendeltség vezetőjét.

A társaság ezen indítványt nagy lelkesedéssel fogata el, a sztalbotatás közben a zenekar rázendített a „Himnuszra”, amit a társaság lelkes énekléssel kísérve felállva közöntött.

Jól eső érzést keltett, mogható jelenet volt, és nem maradt szem szárazon, amidőn a szász bonifitársaink, a csarnok közepében körben állva, székely tostyéroiuokk összedolkeztve, a zenekar kirendetével, hazafias lolkosodással énekeltek el az erdélyi szászok hazafias szövegű szíp dallamu himnuszát.

Azok, akik cunok a lélekemelő és feloldhatatlan jelenetnek részesei és tanui voltak, okulhattak, hogy mi módon lehet o honnak félrevoztott, félro ismott, idegou polgárait, a magyar Állam-eszme bõ alnt-valóivá tonui!

Rucsut véve holtövényi szászgazdársaktól, utunk Foketohalom községbe vezetött.

A Holtövénytől — Feketohalomig vezető országút mindkét oldalán, jókarban tartott, nagy terjedelmű, oláorendű legelő torúl ol. Ezen legelőn kor és nem szerint, külön-külön csoportokba osztott, szobbnél szebb gulyák kolompoláka tölti be a tájat. Az ok-azertouu kezelt legelő buja növényzete a rajta élő állatok kinézése elurálja, hogy ott a legelő kulturára s a legelésző állatok által elhullatott értékes sok trágya felhasznolására, nagy súly van helyezve. Az értékes szép legelőt, a Barcza vize basítja át. Az alkalmasabb területek mesterséges öntözésre vannak bereadozve. Az állatok egyrésze éjjel is kint tartózkodik és ezokok befogadására, illetve az eső és hideg ellen való megvédésére, egy hatalmas nagy istálló van a legelő felépitve.

Ami székely vármegyéinkben is a miniszteri kirendeltség fáradozása és áldozatkészsége folytán, igen sok községben van folyamatosan a legelők feljavítása. Akik ebben az irányban is, a székelyföldi kirendeltségnek munkatársai vagyunk, állandóan tapasztaljuk, hogy népünk nemtörődömsége és a gazdasági haladás iránti érzékenysége miatt, milyen sok nehézségekkel jár ezen a téren is eredményt elérni, felmutatni Barcasági utunkba tehát, alkalom nyílt látni és roá mutatni arra, hogy szorgalommal, munkával, gazdasági szakértelemmel és sok jóakarattal, miou gazdasági eredményeket képes egy életrovaló népfaj, minden kormány támogatás nélkül, kizárólag a maga erjéből, elérni és felmutatni!

A virázó állattanyésztést és így a nép jólétét előmozdító mintá legelőn keresztűl haladva, elérünk Feketohalomba, a község bejáratánál Leonhard János evang. lelkész, gazdákör elnök és Groosz András falusi bíráló élén, nagy gazdacsoport várta a székely vendégeket. A kölcsönös üdvözlő beszédek elhangzása után, nyomban megbteztük a munkát — a tanulmányozást.

A négy és fél ezer laköt számláló faluak 8 millió korona közvagyona van, ezt a rengeteg tőkét, okos erdőgazdálkodásával teremtette. A széles, szabályos utca sorok, modern épületek, szép üzletek és ipar telepek, a villanyvilágítás és vízvezeték berendezése inkább emlékeztet egy jólétű duzzadó városra, mint a falura.

Első utunk a községi apaállatok istállójába vezetett. A faluak 16 drb pinzgau bikája, 6 drb bival bikája, 10 drb jorkieri kanja és 6 drb caddöre van ebben a palotában elhelyezve. A vízvezetékkel és villanyvilágítással is felszerelt istálló oly pszar berendezésű, hogy annak látára egyik előkölo emberünk, kizsaladt az istállóból és azt mondta: „a föld alá buvok szégyenembe, hogy mennyire elvagyunk maradvá ezektől a szászoktól.

A nagyvagyont érő remek szép apa állatok évi tartása 9-10 ezer koronával torbeli a nevezetes község büdzejét. A feketehalmi szászgazdák állat állománya meghaladja a 4000 darabot.

Élénk feltűnést keltett egy óriási tormaű, 7 éves, 180 czm. magas, 4000 korona vételáru, importált pinzgau csödör és annak kereszteléséből származott utódai.

Megbámultuk Obasz Pál szászgazda 2 drb pinzgaui kancaját is, amelyeket 2400 koronáért vásárolt amelyek mellett 4 hónapos szépfeljedésű, szopó csikókat is láttunk. A tulajdonos szászgazda, ezen nyugati nehéz lovak munka bírásával a legnagyobb mértékben meg van elégedve és állítása szerint, jó uton, 30 mm. terhet, vagy a 40 czm. mélyen dolgozó Sack kétét vigan vontatják.

Láttunk még ezen pinzgau mén és Kóiuusz meg Lipicai fajta kancaók párosodásából származott több keresztezett utódot is, amelyeknek fejlődésével, létemény képeességével, a szászgazdák teljesen megvannak elégedve. Ezen ténykörülmények tehát, éléken megczáfolják egyez „szakírók” azon állításait, hogy a meleg és hidegverű lovak kereszteléséből származó csikók nom fognak beválni.

A múlt évben a tolnamegyei bögvényi uradalomban, szintén láttam nyugoti és keleti vér párosodásából származott igás lovakat, amelyeknek gazdasági használhatóságáról, nagy elismeréssel nyilatkozott az uradalom tisztviselője.

Azok tehát, akik a drágább és kevesebb munka bírású igás okor tartásáról, átakarnak térni a tobbmunkát végző, gyorsabb mozgású és több évig használható hidegverű nebező tenyésztésre, okosau járnak el és minden habozás nélkül tehetik. Ezen állításom mellett bizonyit az algyógyi állami földmives iskola lo tenyésztete is, ahol 15 év óta a muraközi és angolverű lovak kereszteléséből, okzerű tenyész eljárással, gazdasági czeleokra igen alkalmas loányagra tettek szert. (Vége következik.)

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Házvezetőnőt

ki gyermekteleu — korosok. Toendöje a ház vezetően kívül gyermekek lolkimoretos gondozása.

Referenciákat e lap kiadóhivatalába kérek.

Haszonbérleti hirdetemny.

Parajd község közbirtokossága a tulajdonát képező s Parajd község határában közvetlenül a vasuti állomás mellett fekvő kőbányáját hosszabb időre bérbeadja.

A bérbeadás a birtokosság házában 1908. október 17-én d. e. 10 órakor nyilvános szóbeli árverésen történik.

Kikiáltási ár 300 korona, 10% bánatpénz.

Parajd, 1908. szept. 16.

Moldován Ödön,

birt. elnök.

Tanító urak figyelmébe!

Haladási (munka) naplók csinos kivitelben e lap könyvnyomdájában kaphatók!

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pöteka

egy révjónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult községyenél, oszunk és meghűléseknél, beürozsoképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevisárliskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dozbába van csomagolva. Ara üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Forráktár: Török József gyógyszerésznel, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany orszlához”, Prágában, Elisabethstrasse 6 neu

Mindennapi szétküldés.

Eladó beltelek.

Székelyudvarhelyt Deák-tér 16 sz.

alatt lévő emeletes kőház, forgalmas üzlethelyiséggel, eladó.

Értekezhetni DR. KOVÁCS JENŐ ügyvédél.

Kiváló, kézzel szedett

almák kaphatók ÜZV.

BOROS KÁROLYNENAL

Bethlenfalván.

Fajalmák.

Faeladási hirdetemny.

Az olaszteleki kis társulat közbirtokossága a „Lartama” nevű ligetes legelő erdejében tuskón és mellmagasságban kijelölt 900 drb tölgyfát, amely előzetes becslés szerint mintegy 662 m³ mü- és 266 m³ tűzfát teszen ki, Olasztelek községüzánál 1908. évi november hó 19-én délelött 10 órakor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek becsáron felül, tövön az erdőben eladja.

Kikiáltási ár 9972 K.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

Utóajánlat nem fogadtatik el.

Részletes becslés, árverési és szerződési feltételek a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alulirotnál megtekinthetők.

Olasztelek, 1908. szept. 19.

Ifj. Bartha István,

k. k. b. elnök.

Az udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesülettől.

Szám 307—1908. g. e.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszterium azon mérbetetlen káron, mely az ország állattenyésztését fenyegeti az által, hogy a Dunántul lakói a takarmányhiánytól való félelmükben, legértékesebb állataikat elvesztesztetik, 350 elo. sz. a kelt leiratával kilátásba helyezi, hogy:

1. azon kisgazdáknak, kik borni simenthali tenyészültszöket óhajtanak a dunántuli részekben beszerezni, elfogadható jóállás esetében 3 év alatt visszafizetendő 2½%-os kamatu kölcsönt engedélyez;

2. Azon közégboli kisgazdáknak, mely községekben a borni-simenthali tenyészirány engedélyezve van s ahol elegendő takarmány áll rendelkezésre párjával egy esztendői tartásra borjukat ad feles tartására, oly formán, hogy az év leteltével a kitarított állat egyikét az állam vásárlása szerint a gazdától átvesszi, másikat a gazdának adja.

Felbivjuk mindazon gazdatársakat, kik e kedvezmények valamelyikébe részesedni óhajtanak, hogy **október 10-ig** a gazdasági egyesület titkári hivatalánál jelentkezzenek, bejelentve kezességeiket is.

Székelyudvarhely, 1908. szeptember 25-én.

Az elnökség.

Sz. 836—1908. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajto az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közbírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1908. évi 4894. és 4895. sz. végzése következtében dr. Kovács Jenő ügyvéd által képviselt I. Ferenczi István és II. Pasztor István javára 5000 k. és 3000 k. s. jár. erejéig 1908. évi szeptember hó 2-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lo és felülfofgalt és 3404 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsik, szekér, szánkó, széna, hámok, kantár, sátor ponyvával, vásári ládák, tűző varrógép, cipész varrógép, butorok, ágyneműek, ágyszodrony, vegyes férfi és női cipők, gumisarkok, bőrkendők és állvány stb. nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járás-bírószág 1908. évi V. 617/2. sz. végzése folytán 5000 és 3000 kor. tőkekövetelés, 5000 kor. után 1908. aug. hó 10, 3000 kor. után 1908. május 19. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 426 kor. 56 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Székelyudvarhelyen, Atilla u. 22, Ko sub-utca 1. Bálint-utca 34. szám alatt leendő megtartására 1908. évi október hó 1. napjának d. u. 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozok ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi XL. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében kézpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól el fognak adatni.

Amennyiben az olárverezendő ingóságokat mások is lo és felülfofgaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1908. évi szept. 18.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajto

Sz. 821—1908. végli.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajto 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közbírré teszi, hogy a százvárosi kir. járásbírószáguk 1907. évi Sp. II. 267/3. számú végzése következtében dr. Deák Ágoston ügyvéd javára, Pap János és neje Schuller Matild ellen 225 kor. s jár. erejéig 1908. évi május hó 20-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefofgalt és 688 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorok és zougora nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járás-bírószág 1907. évi V. 768. sz. végzése folytán 225 K. tőkekövetelés és eddig összesen 30 kor. 46 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Székelyudvarhelyen, Orbán Balázs u. 47. sz. a leendő megtartására 1908. október 3-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozok ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881-ik évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében kézpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az olárverezendő ingóságokat mások is lo és felülfofgaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelyudvarhely, 1908. szept. 18.

Nagy Lajos, kir. jbir. végrh.

Sz. 430—1908. ki.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye okládi járásához tartozó homoródszentpáli körjegyzőségekben rendszerezített segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek. Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. t.-cz. 6., illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előirt minősítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat s erkölcsi megbízhatóságukat igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi október hó 15-én d. u. 5 óráig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni.

Javadalmazás 1000 korona.

A homoródszentpáli körjegyzőség: Homoródszentpál, Recsenyéd, Homoródszentpéter, Homoródvárosfalva és Homoródfánosfalva községekből áll.

Okklánd, 1908. évi szeptember 8-án.

Szabady Tivadar, főszolgabíró.

Szám 313—908. szab.

Pályázati hirdetmény.

Az alsósófalvi és bögözi körjegyzői körbe egyenként évi 1000—1000 kor. fizetéssel segédjegyzői állás rendszerezítetvén, ezen állásokra pályázatot hirdetek.

Akik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, az 1883 évi I. t.-cz. 6. illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokat folyó évi **október 5-ig** beadhatják.

Székelyudvarhely, 1908. szeptember 17-én.

Dr. Demeter Lőrincz, főszolgabíró.

NOXIN

A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

NOXIN

Szabadalmazott KULCSAL

Új Vendéglő!

Tisztelettel értesitem a n. é. közön-séget, hogy a **Koronkai-féle** vendéglőt átvettem és azt kényelmesen berendezve, a n. é. közön-ség rendelkezésére bocsátom. — Főtörekvésem oda irányul, hogy ezen elhanyagolt üzlet jó hírnevét kítőnő konyhával, tisztán kezelt boraimmal és elsőrendű köbányai sörömmel és udvarias kiszolgálással előmozdítam és vendégeimnek allandó találkozó helyet adjak.

Különösen felhivom a vendéglőben étkező közön-ség figyelmét **olcsó és jó házi kosztomra**, melylyel képes vagyok bármilyen kényes igényeket kielégíteni. Elvállalok bankettekét, társasvacsorákat a legolcsóbb árban. — Szives pártfogást kér

..... tisztelettel .....

BARKÓCZI ALBERT.**Fogorvos Perl József**

American Dentist

Székelyudvarhelyre megérkezett.

Lakása: Budapest-szálloda 2. sz.

Rendel: délelőtt 9 12 óráig és délután 2 5 óráig. —

Tartózkodási idő okt. 2-ig.

BENEDEK BELA „A SZARVASHOZ”**— vendéglője és szállodája — Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 8. sz. (közvetlen a piac mellett.)**

A város legolcsóbb étkező helye!

Szives tudomásul. Van szívesem egy a helybeli, mint a vidéki n. é. közön-ségnek szives tudomására hozni, hogy a **Kossuth-utca 8.** házzám alatti csaknem másfél század óta fennálló

Pontos és gyors fel-szolgálat!

„Szarvas”-hoz czimzett vendéglőt

Mindennap frissen csapolt poharas sör!

a mai kor kívánalmainak megfelelően újra építvén, több vendégszobával egészítettem ki, mai naptól fogva a m. t. közön-ség rendelkezésére bocsátom. — Midőn csaknem 3 évtized alatt szerzett tapasztalatommal vendéglő és szállodámat, általában közismert olcsó és kítőnő székely konyhával s kizárólag saját felügye-tem alatt szívesen szolli erdélyi hegyi boraimat nagybecsi pártfogásba ajánlom és az eddigi kegyes pártfogást megköszönöm azt jövőre is kérve vagyok kiváló tisztelettel **BENEDEK BELA, vendéglős**

Vidékiek találkozó helye. Olcsó vendégszobák!